NER 50. z Warszawy Roku 1795. d. 27. Czerwca w Sobotę.

KORRESPONDENT WARSZAWSKI Y ZAGRANICZNY.

---

z Peterzburga d. 20. Maia.

Ukaz Iey IMPERATORSKIEY Mci Samowładnącey wszech Rossyą z Rządzącego Senatu obwieszcza się powszechnie.

W Imiennym i własną Jey IMPERATORSKIEY Mości Ręką podpisanym Ukazie, danym Senatowi pod dniem 16. zeszłego miesiąca Kwietnia iest wyrażono: — „ Z przyłączonych Aktów Xięstw Kur„landskiego i Semigalskiego, oraz Powiatu Pilteń„skiego w powszechnym ich zgromadzeniu uchwa„lonych, uyrzy nasz Senat, że te Prowincye u„znawszy w pełney mierze starania nasze i pieczo„łowitość, około zachowania ich w bespieczeństwie „i całości, w pośrzód różnych Sąsiedzkich zamie„szań, a szczególniey pod czas ostatniego w Pol„szcze buntu, za iedyny i dla ugruntowania szczę„ścia i spokoyności swoiey, potrzebny znaleźli spo„sób, prosić Nas o przyięcie ich pod panowanie „Nasze. — My tedy (po dopuszczeniu do Tronu „Naszego ich Pełnomocników) w takową onych „prożbę wszedłszy, na skutek tego wspomnione „Prowincye, do Imperium naszego wiecznemi cza„sy przyłączamy; i rozkazuiemy Senatowi, aby „przywoławszy rzeczonych Pełnomocników, przy„iął od nich w imieniu ich Braci przysięgę, na „wierne Nam i Następcom Naszym poddaństwo: „A naznaczaiąc na czyn Generał-Gubernatora Kur„landskiego, Generał-Leytnanta Barona Piotra „*von der Palen*, poruczamy iemu przywieść do „takoweyże przysięgi, wszystkich innych mieszkań-

„ców, Xięſtw Kurlandſkiego, Semigalſkiego i Po„wiatu Pilteńſkiego, dla czego Senat ma odeſłać „do niego przyłączony Reſkrypt, wraz z druko„wanemi w Ruſkim i Niemieckim języku, exem„plarzami — „ Przy tym naywyższym Jey IMPERATORSKIEY Mci Ukazie, przyſłany ieſt do Senatu Akt, poprzedniczo od Xiążęcia Kurlandſkiego podany, którym on za siebie i naſtępców swoich do Xięſtw. Kurlandſkiego i Semigalſkiego, oraz wszelkiego do nich Prawa, na zawsze wyrzekł się. Rządzący Senat wypełniwszy naywyższy ten Ukaz Jey IMPERATORSKIEY Mości, rozkazał, tak o przyłączeniu pomienionych Prowincyi do Imperium cało Roſsyiſkiego, iako też o wyrzeczeniu się Kurlandſkiego Xięcia, od onych Xięſtw; oznaymić wszyſtkim publicznemi Ukazami. — Co też przez ninieyszy Ukaz publikuie się.

Na Oryginale podpisany Rządzący Senat. (L. S.) *Drukowany w St Peterzburgu przy Senacie Maia 6. d. 1795. R.*

Z Poznania d. 20. Czerwca. W Departamencie Kamery Płockiey fałszerzów monety wyszlakowano, którzy talary Pruſkie i Polſkie wybiiali. Pruſkie talary liczbę 1786. Polſkie 1794. pokazuią; obydwa gatunki łatwo iako fałszywych, rozeznać można, bo grube są i cieniutenką tylko blaszkę srebrną maią, gdy też iak inne srebrne talary niebrząkaią, prędko iako nieprawdziwe się odkrywaią, przeſtrzega się iednak publiczność, aby nikt się nie dał oszukać ową monetą fałszywą, bo żadney wartości w sobie nie ma. Dan w Poznaniu dnia 3. Czerwca roku 1795.

Kamera Królewſka Woyſkowa i Ekonomiczna w Prusiech-Południowych.

Z Bydgoszczy d. 23. Kwietnia. Przypadnie teraz główna reparacya w Sluzach kanałów Noteci między Nakłem i Bydgoszczą, a dla tego wol-

ny spław czyli spuszczanie statków i innych rzeczy na tymże kanale od 1. Października roku 1795. aż do 1. Maia roku 1796. wcale zamknięte będzie i ustanie. Uwiadomia się o tym public ność, by każdy zawczasu rozrządzenia prywatne swoie do tego uczynił.

Deputacya Kam: J. K. Mci Woyskowa i Ekonomiczna w Prussach Zachodnich.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA.

Z Londynu dnia 3. Czerwca. W Izbie niższey roztrząsano zawartą umowę z Cesarzem względem pożyczki.

Ozwał się P. *Pitt*, iż dawniey zachodzące różnych zdania w Parlamencie obiaśniły dostatecznie iak wielkie dla W. Brytanii z tey Konwencyi wynikaią pożytki, gdy zapewnione są przez to posiłki całey mocy Domu Austryackiego dla Anglii. Mowił, że poprzednicza opłata Cesarzowi tylko 550. tys: F. S. wynosi, a cały dług iest 4. milliony 600,000. F. S. Doradzał nakoniec, aby opis nastąpił dywidendow tey summy dla zagwarantowania iey pewności.

P. *Fox* odpowiedział: iż nie była dawniey w Parlamencie inna wzmianka, tylko o 4ch millionach pożyczki, pod kondycyą z strony Cesarza 200. tys: woyska na teraźnieyszą woynę przystawienie, teraz ieszcze podrosła summa do 600,000. F. S. (Złł: Pol: 24. milliony) oprócz awansu na to, a czemuż

więc i posiłkow nic z ſtrony Cesarza nie przybyło? Nie wątpię wprawdzie o tym, rzekł daley, że Dom Auſtryacki świątobliwie dotrzyma obietnic nam przyrzeczonych tak w doſtarczeniu woyſk, iako i w opłaceniu dywidendow, iednak czyż dla tego nie należało, aby W. Brytania z ſtrony swoiey beśpieczeńſtwo tey odebrania summy dla siebie mocniey obwarowała, niźli w teraźnieyszych czytamy Konwencyonalnego traktatu opisach? Jak my przymusim Cesarza do takowey opłaty, ieźliby zaprzeſtał sam, lub iego sukcessor dopełniać ſwe obowiązki? A to co się znaczy? że nawet nie ſtypulowano, iżby Cesarz nie mógł osobnego czynić z Francyą pokoiu bez nas? gdy Anglia odmówiła w negocyacye sama wchodzić, aby koalicyi nieoſłabiła, a tym czasem iednemu z członków teyże Koalicyi pożycza pieniędzy, który nawet otwiera negocyacye pokoiu. Dodał, iż nie poymuie tego, iak tu Cesarza od Króla Czeſkiego i Węgierſkiego oddzielić? i radby wiedział, czyli, gdy iednego z tych pobiią, drugi w całości zoſtanie? Wszyſtko to ieſt osobliwsza, rzekł nakoniec, od Miniſtrow na zaſłonienie rozumu naszego utkana taiemnica, iżby (iak oni mówią) z iedney ſtrony przyzwoitą rzeczą było Cesarzowi rozpoczynać w Ratyzbonie negocyacye pokoiu dla zakończenia woyny, a z drugiey ſtrony aby od nas brał pieniądze na kontynuacyą teyże woyny.

PP. *Hassey*, *Robinson*, i *Smith*, z partyi oppozycyiney podobneż przywodzili dowody. Ostatni z tych bardzo nie dobrze tuszył o skutkach dalszey woyny zwalaiącey się na samą tylko Anglią, gdy tak fatalnie dotąd utrzymywana była taż woyna, lubo złączonemi Prussy, Anglia, Hollandya, Cesarz, Rzesza Niemiecka, Hiszpania, i Sardynia walczyły siłami.

P. *Jenkinson* oddzielał iak mógł Cesarza od Króla Czeskiego. Po którym Pan *Pitt* utrzymywał także, iż traktaty od Cesarza w Ratyzbonie ieśli będą zawarte, wcale obowiązywać nie będą Króla Czech i Węgier. Mocno przeciwko temu wielu mówiło, nakoniec gdy przyszło do kresek, propozycya ze strony Ministrow utrzymaną została 77. głosami przeciwko 43.

BELGIUM.

Z Mastrychtu d. 8. Czerwca. Ostatnia z Austryackich Forteca w Belgium Katolickim, a iedna z naymocnieyszych Europeyskich *Luxemburg* dnia 4. Czerwca poddała się Francuzom. Dnia 31. Maia Gubernator tey Fortecy Feldmarszałek *Bender* posłał do Francuzkiego Generała *Hatri*, prosząc o kapitulacyą. General Republikanow nim dał rezulucyą, wysłał kuryera do Paryża do Deputacyi ocalenia.

Feldmarszałek *Bender* w swey kapitulacyi żądał wolnego wyiścia Garnizonu przy wszelkich woyskowych honorach z ością zakrytemi wozami, ale iak dowiaduiemy się odrzucono takowe żądanie.

W tey Fortecy Republikanie znaleźli do 500. armat.

Wszyſtkie okolice około *Luxemburga*, a osobliwie *Arlon* wyſłały rozmaite wozy z żywnością do *Luxemburga* dla zasilenia i ożywienia nieszczęśliwych mieszkańców, ale iuż po czasie.

Do *Koblenz* przybyło Francuzow 30,000. a tak siła Republikanow w tamtey okolicy wzmocniona ieſt do 60,000. Wiele przy sobie Francuzi maią pontonow. Mniemanie ieſt powszechne, że im większe w tey ſtronie czynią się przygotowania do przeprawy przez *Ren*, tym bardziey teraźnieyszey kampanii ſkutki, mogą być dla niektórych Prowincyi ſtraszne. Cesarſkie wprawdzie i Rzeszy Niemieckiey Woyſka w ogromney sile zgromadzaią się, atoli ſkoroby się to ſtało z *Moguncyą*, iako nawet i głosić iuż o tym zaczęto, co z *Luxemburgiem*, pewnie nie wykalkulowane dla śrzednich Niemiec naſtąpiłyby klęſki, ieśli tylko *Bazylea* w krotce nie zaradzi tak okropnemu nieszczęściu.

W *Koblentz* Francuzi z 4ch millionow kontrybucyi, spuścili na 1,300,000. liwrów, z których Duchowni zapłacić maią 700,000. Szlachta 400,000. a Obywatelſtwo 200,000. liwrów w gotowych pieniądzach.

DANIA.

Z Kopenhagi d. 10. Czerwca. Slady okropnego pożaru w ſmutnych pogorzeliſkach ra-

żące oczy, ſtawią tu przeszłey
żałośne oſtatki.

Wielu życie utraciło w czasie tey klęſki niewiadomo ieszcze, to pewna, iż niezmierna ieſt mnogość pokaleczonych. Gdy Xże Auguſtenburga, który się tamże znayduie dowiedział, o tym ſtrasznym pożarze w Kopenhadze, natychmiaſt wyſłał ſztafetę z uwiadomieniem, iż pałac iego dla wygody nieszczęśliwych pogorzelców użyty bydź może.

Magiſtrat ſwe ſeſsye za rozkazem Królewſkim przenioſł do Pocztamtu generalnego, a ſądy Policyine odprawować się maią w zamku Charlottenburg.

Magiſtrat wydał prozbę do poſseſsorów domow miaſta i przedmieścia, aby którzy mogą w swych domach umieścili niemaiących przytulenia.

Od zwierzchności Tondern w Xięſtwie Sleswickim przyszła wiadomość, że robotnicy przy Fahrntofter dla drożyzny zboża w Oldeholm okręt, o którym rozumieli, iż ładowany ieſt żytem zatrzymali, wszakże gdy na nim ładunek znaleźli pszenicy, kupca zbożowego przymusili, aby 150. beczek żyta po 4ry reystalarów beczkę uſtąpił. Ten intereſs ma być ściśle indagowany. Tym czasem przezor pilności względem zakazu wywożenia zboża oboſtrzono, osobliwiey od ſtrony Lubeki. Spekulanci zdaią się do pierwszego tylko Września czekać, przez co ſprawuią drożyznę, lubo nie ma ieszcze niedoſtatku zboża w kraiu.

Z Paryża d. 5. Czerwca. Zaszło od ludu Dunkierki i Lugdunu d. 1. tego Miesiąca w Konwencyi przez adrefs żądanie, aby osobliwszą Leibgwardyą wolno mu było na swą obronę wyftawić, którąby się z naygorliwszych patryotow fkładała. Chcą powiadaią i siebie w przypadku nieszczęścia, i Konwencyą od wszelkich zamachow ratować. Odefłano do Deputacyi woienney.

Generał Menou, który dawniey Hrabftwo Avignon do Francyi przyłączył, a w czasie oftatnich zamieszek kommenderuiąc od 17. tysięcy dywizyą, okazał się naygorliwszym być patryotą, w nadgrodę cnotliwych swych dzieł, otrzymał od Konwencyi moc zupełnego uzbroienia korpusu oddzielnego.

Obywatele Rayneval i St Foix obydwa z Hollenderfkich negocyacyi w Roku 1787. z Prufsami i Anglią znani, barzo częfto z Deputacyą ocalenia naradzaią się— Obiecuią niektórzy wiele ztąd pomyślności.

Znowu się tu szepty, a czasem i głośne fłyszeć daią powieści, że kryie się iakowaś taiemna fakcya zmierzaiąca do nowego buntu, który miał wypaść na dzień 13. Jedni mówią, iż to będzie oftatnie usiłowanie Jakobinow, drudzy wnoszą, iż tego dnia Króla ogłoszą. Tym czasem rząd przed się bierze wszelkie prawidła, iżby takowe oczekiwania zawiedzione zoftały.

Maure pod czas Sefsyi Poniedziałkowey

za Terroryſtę doniesiony, nie czekaiąc na siebie wyroku Deputacyi prawodawczey, w łeb sobie wypalił.

Głoszą, że ieszcze do 30. ieſt na liście deputowanych, których Konwencya z pośrzod łona swego wypchnie.

Codzienne przybywaią transporta mąki. Można iuż większe porcye wydawać, lecz Deputacya ocalenia chce wprzòdy na Miesiąc uprowiantować Paryż, aby znowu niepopadł w niebeśpieczeńſtwo potrzeby zmnieyszenia racyow chleba.

Marsylczyikowie gdy wymaszerowali przeciwko Toulonowi, szli Reprezentanci Cadroy i Isnard na czele uzbroionych Repupublikanow. Po drodze wszędy ſłyszeć się dawały odgłosy! Niech żyie Konwencya i Rzplta. Całe południe powſtaie przeciwko Jakobinom. Mówią, iż Generał Kellerman zbliża się także z korpusem liniowych woyſk w tamte ſtrony.

Forteca Lamalgue w ręku Republikanow. W Marsylii i w Lugdunie Jakobinow zabiiaią po ulicach. Gdy Cadroy i Isnard z swym woyſkiem przyszli pod Toulon, wyſłała municypalność klucze Miaſta zapraszaiąc, aby weszli do Miaſta i byli świadkami poddania się mieszkańcow. Ale Reprezentanci oświadczyli, iż nie wprzód uwierzą szczeremu poddaniu się, pòki im dowòdzcy buntu nie będą wydani.

W Rennes 7. aresztowano dowodzcow *Szouanow*, między któremi ieſt *Caumartin*, do Paryża są przewiezieni.

Wiele od nich połapano liftow, z których wyiąwiło się, iż nowy spifk układali. Charette aresztowany także.

Deputowani *Legendre, Rovere, Clauzel, Genevois* i *Lamart* są na mieyscu odeszłych członkow Deputacyi beśpieczeństwa, a *Marec, Lariviere, Ganund* i *Beard* iako nowe członki do Deputacyi ocalenia przyięci zoftali.

Sefsya Konwencyi d. 2. *Czerwca.* Doniesiono Konwencyi z Rochefort, że Collot d'Herbois i Billaud de Varennes pod zafłoną ich Fregatt do *Guyana* wypłyneli pierwey nim nadszedł dekret, że mieli być na powrot transportowani. Barrere zaś był ieszcze w porcie, i iuż nie odiedzie, lecz na mieyscu sądzony będzie.

Gdy na teyże Sefsyi Louvet mowę żałobną miał o zamordowanym Reprezentancie *Ferraud*, Sala była do tego osobliwie przyozdobiona i smutny żal wyrażaiąca, umyślnie dobraną olkieftrą.

Na dole Trybunow był wyftawiony marmurowy Ołtarz, na którym ftał pułosobek Brutusa, a Obywatela *Ferraud* szabla, kita, i szarfa tuż po obu ftronach były 2. Urny z napisami przyozdobione w kwiaty i cyprysowe wieńce. Wszyscy Deputowani na swych mieyscach byli. Cudzoziemscy Miniftrowie siedzieli naprzeciwko Prezydenta, po obu ftronach nie daleko tych zaymowały mieysca swe członki Deputacyi o-

calenia. Sądowe osoby, i Deputowani Sekcyow byli w Trybunach.

Po mowie, 24. Deputowanych do przygotowanego dla zwłok Obywatela *Ferraud* wyprawiono grobowca, iżby tam napis wyryli ftraszney pamiątki.

Na Proiekt Thibadeaux dekretowała Konwencya, że przyszłego 3go 8bra obchodzony będzie Feft pogrzebowy na cześć zamordowanych Brifsotynow przez Decemwirow pod ów czas we Francyi panuiących.

Sefsya Konwencyi 4go Czerwca. Deputowani donieśli, że zwłoki *Ferraud* tak mało czci przy oftatnim pogrzebie miały, iż ledwie mowa żałobna nad Imieniem zamordowanego miana być mogła, po którey Rzymfkim sposobem trzy razy requiem wymówione zoftało. Dopraszali się więc, aby wspanialszy pogrzeb wyznaczyła Konwencya.

Wszakże inaczey donioft *Laussaux* o tymże pogrzebie. „Rozporządzenie pogrzebu „(rzekł) wczora podług waszego życzenia „z porządkiem, wspaniałością i powagą, „a osobliwie z mocnym uczuciem uzupełnione zoftało, w czym samiście dali przykład żałośnym trybunom.

„Wasi Kommifsarze udali się na mieysce, gdzie były szaty naszego kolegi.

„Nieśli one przez Karuzel, przez ulicę „Prawa, przez Bouleward i przez przedmieście Montmartre między dwóma rzędami woyfka, wpośrzodku którego licznie ze-

„brany lud asſyſtował. Głębokie milczenie „przerywane wzdychaniem żałośnym panowało w całey paradzie. Załobna Olkieſtra szła przed Reprezentantami. Uſtawnie bito marsz żałobny. Tu i owdzie „iednoſtaynie mówiono: Iż pogrzeb to ieſt „cnotliwego Reprezentanta, który walczył „przeciwko naszym wprzód nieprzyiaciołom, a potym do kraiu powrócił walczyć „przeciwko krwawożercom na Konwencyą i „Rzpltą powſtaiącym, pod których ciosem „padł ofiarą.

„Gdyśmy do Montmartre przyszli, otworzono drzwi, a ieden się z nas przybliżył „do grobu i rzekł: Odważny i cnotliwy „młodzieńcze! ſłuchay narzekania na los „okrutny! któremuś uległ. Przychodziemy „Imieniem Konwencyi, którey byłeś osobliwszym obrońcą.

„Tobie więc sprawiedliwie przynosiemy „w hołdzie winnym wdzięczności żal i „smutek całey Reprezentacyi Narodowey. „Ach! nieszczęsne parki, któreście za nazbyt wczesnie przerwały życie chwalebne „naszego kolegi! lecz izaliż ta śmierć nie „przynosi ulgi ſtrapionym, gdy prowadzi „cię na zawsze do nieśmiertelności? Twoie „popioły zoſtały od całey Konwencyi uczczone. Rzplta odnioſła zwycięſtwo nad nieprzyiaciołami.

„A lubo twą ſtratę opłakuie poważny „siwizną ſtarzec Ociec twóy, wszakże Oyczyzna ukoi żal i uwielbiać nie przeſtanie „tak ſławnego ſtarca.

„Żądam, aby śmiertelne zwłoki naszego „kolegi od zupełnego zepsucia ochronione „były dla zachowania onych nienaruszenie „w odległą potomność. Balsamowanie ciała dekretowano.

W zachodnio Pyreneyſkiey armij równie iak i w Paryżu wszczął się bunt, żądano Konſtytucyi 1793. i uwolnienia patryotow, lecz iuż zupełnie uśmierzony rozruch.

HOLLANDYA.

Z Hagi d. 10. Czerwca. Podług urządzenia Reprezentantów ludu Hollenderſkiego, nie ma być odtąd żaden pochowany w Kościele, takoż Herby w Kościele nie maią być zawieszane, te zaś które się w nich teraz znayduią, maią być w 6ciu tygodniach odięte, nie mniey na karetach nie będą się znaydować żadne Herby, a w ubiorach ſłużących i Lokaiow wszelkie znaki Poddańſtwa odięte być powinny.

Od naszego Miniſtra *Landsbergen* z *Mergentheim* Pro memoria Dworu Trewirſkiego, także od Miniſtra Elektora Kolońſkiego przyszły liſty, z których się okazuie, iż oba te Dwory pragną w dobrym porozumieniu zoſtawać z naszą Rzplitą. Hollenderſki Sekretarz *Bangemann* w *Kopenhadze* donioſł Reprezentantowi Hollenderſkiemu, że Rossyiſki Dwor na żądanie Anglii tak wiele woiennych okrętow na morze wyszle, ile nasza Rzplta przeciwko Anglii wyprawić zamyśla.

ROSSYA.

Z Peterzburga d. 24. Maia. Nie podpada iuż wątpliwości, że traktat między Rossyą i Anglią zawarty. Ratyfikacya niedawno przywieziona z Anglii przez extraordynaryinego Kuryera. Odebrał on w podarunku od Nayiaś: Imperatorowey tabakierę z emalią suto brylantami sadzoną 10. tysięcy Rublow szacowaną. Flotta pod żagle wkrótce wychodzi. Nowy zaczyna się werbunek 100,000. Armii, która się podług zapewnienia Kollegium woiennego z 541,731. regularnego, a 46,401. lekkiego woyſka składać będzie. W potrzebie 200,000. Infanteryi, a 50,000. Kawaleryi, i 20,000. Artylerzyſtow z kraiu wyſłanych być może. (*z Gazety Hamburſkiey.*)

SZWAYCARYA.

Z Bazylei d. 6. Czerwca. Ucichło tu zupełnie teraz o negocyacyach pokoiu. Mniemaią, że się da nieco więcey o tym ſłyszeć, gdy zdanie Rzeszy w *Ratyzbonie* względem pokoiu między tąż Rzeszą i Francyą z przychyleniem się do tego Cesarza, ogłoszone będzie.

Wyznaczony do sprawowania interessow Angielſkich Pan *Wickham* z *Berny* do *Mühlhausen* przeieżdżaiąc, bardzo się krotko bawił u Cesarſkiego Miniſtra *Degelmann.* Wątpią, żeby poselſtwo iego ściągało się do traktowania o pokoy. W *Mülhausen* konferencya z Xciem *Condè* nie wiele oznacza. Xiążęta *Prowancyi* i *Artezyi* mieli się ziachać

do *Mergentheim* na dzień 1. Czerwca, iednak ani 4go dnia tam nie byli.

Z Bazylei d. 9. Czerwca. Dotąd rozruchy w *Genewie* nie ustaią. Terroriści noszą tam imie dotąd Marsylczykow. Opanowali iuż część Miasta nad *Rodanem* leżącego, i wiele innych mieysc znacznieyszych. Jednego z Członków Trybunału Genewenskiego nazwiskiem *Copurt* zuchwalcy rozsiekali, a drugiego srodze zranili.

W kraiu Grisonow także nieustaią zamieszania. Fakcya dotąd przewodząca, która znalazła tyle sposobow, że powyganiała z kraiu Osoby zamiarom swym przeciwne, iuż nadwątlona została znacznie, a wypędzeni z kraiu nazad się wracaią, co zmianę składu całego interessow tamecznych rokuie.

Doszła tu wiadomość, że *Luxemburg* dnia 4. wzięty przez Francuzow. Garnizon poszedł w niewolą. Woyska Cesarskie za *Ren* spiesznie znowu się cofaią.

TURCYA.

Z Carogrodu d. 20. Maia. Rozchodzi się wiadomość, iż Porta przeszłego Sekretarza *Kiaya-Bay* nazwanego *Irachim-Bay*, dnia 4. Maia extraordynaryinym Posłem do Wiednia, a zaś *Ali-Effendi* do Berlinskiego Dworu mianowała, z pensyą po 50,000. Piastrow.

Dnia 6. t. m. Porta Xcia Mołdawskiego *Suzzo* aktualnie złożyła, którego pierwszy Tłumacz *Calimachi* Hospodarem ogłoszony

Mołdawſkim, Alexander zaś *Morusi* Brat Hospodara Wołoszczyzny pierwszym Tłumaczem ieſt mianowany. Tu w Konſtantynopolu rezyduiący Francuzki Poseł Pan *Verninac* uwiadomił Portę o zawartym pokoiu między Francyą i Prussami. Spodziewaią się, że Porta uzna teraz Francyą za Rzplitą.

WŁOCHY.

Z Medyolanu d. 30. Maia. Francuzki Miniſter P. *Miot* z Sekretarzem swey legacyi Panem *Freville* miał uroczyſtą audyencyą u W. Xcia Toſkanii, w czasie którey podał swe *Credentiales.* Do *Liworny* przybył Francuzki Obywatel *Verrier*, iako Kommissarz *Verificator* assygnatow.

Generał *Kellermann* z dwiema Francuzkiemi Kommissarzami do *Genui* przybył, gdzie iak mówią o ważnych interassach ma negocyować. Reprezentant *Beffroi* do *Genui* przybył. Francuzka we Włoszech będąca Armia otrzymuie uſtawnie znaczne wzmocnienie, i czeka na iednę ieszcze kolumnę od Armii zachodniey z Francyi. Głowna kwatera do *Pietra* przeniosioną zoſtała. Auſtryacy i Sardyńczycy oboz ieden od 8,000. przy *Ceva*, a drugi przy *Borgo St Dalmazzo* wyſtawili.

Krol Sardyńſki wydał rozkaz, aby ważną Pozycyą *Col di Monte* znowu odebrać od Francuzow bez żadnego względu, choćby to i naywięcey kosztować miało.

DODATEK Do... Nru 50.
KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO y ZAGRANICZNEGO
W Sobotę d. 27. Czerwca Roku 1795.

O Edukacyi Młodzi.

BUXHEWDEN Generał Major &c.

Zważaiąc przyczyny i potrzebę tymczasowego Urządzenia edukacyi młodzi w Prowincyach Koronnych pod rządem moim zostaiących, w chęci oraz ułatwienia synom obywatelskim przyzwoitego stanowi ich oświecenia, postanowiłem, fundusz edukacyiny zawsze oddzielny, na ten iedynie zamiar poświęcony, w swoim podług urządzenia Seymu Grodzieńskiego na utrzymanie teyże publiczney edukacyi zachowywać przeznaczeniu. A ponieważ zwierzchnia władza nad edukacyą przeszłey Kommissyi Edukacyiney z teraźnieyszemi okolicznościami zmieniona, rządowi moiemu zupełnie powierzona została; chcąc zatym w iak nayprzyzwoitszym sposobie Instrukcyą publiczną tymczasowie w naylepszym porządku utrzymać, umyśliłem upraszać w skuteczną pomoc JJ. WW. XX. Biskupów w właściwych Dyecezyach, lub gdzie ich niebędzie, Administratorów Dyecezyi, w Prowincyach Koronnych pod rządem moim będących, którym naybliższy dozor teyże edukacyi powierzam, w tym zaufaniu, iż oni będąc stróżami czystey nauki, trwałości Religii, i pierwszemi iey prawd tłumaczami iuż przez gorliwość o ugruntowanie Wiary Świętey, iuż przez chęć dobra publicznego, na wychowaniu młodzi gruntuiącego się, dozoru edukacyi nietylko chętnie podeymą się, ale też przez wybrane na ten koniec od siebie zdatne osoby naytroskliwiey dopilnować raczą. Wiadomo więc czynię, iż Szkoły wszelkie Akademickie, iako też przez Zakonników

trzymane, oraz pensye publiczne oboiey płci pod naypierwszy dozor JJ. WW. XX. Biskupów, lub gdzie ich niebędzie Administratorów Dyecezyi oddaię i poruczam. A zapatrzywszy się na dawne urządzenia teyże Edukacyi nauki do dawania w Szkołach publicznych przepisuiące, iako to: Naukę Religii, naukę obyczaiową, język Łaciński, w którego dawaniu niespuszczaiąc się na Xiążki Elementarne, maią powinność Nauczyciele używać Autorów Klassycznych, doskonalsze tego języka ułatwiaiących poięcie, język Polski, Francuzki i Niemiecki, formowanie charakteru, oraz lekcye Logiki, Wymowy, Literatury, Historyi, Geografii, naukę kunsztów i rękodzieł, naukę Matematyki i Fizyki, naukę Prawa; te wszystkie wyliczone nauki w dalszym czasie, aby w Szkołach publicznych z większą niż przedtym dokładnością dawane były zalecam. Gdy zaś doświadczenie uczy, iż od nieiakiego czasu przez zaniedbanie, lub oziębłe dawanie w Szkołach nauki wiary, na wszystkie Klassy, i przez słabe gruntowanie w maxymach i cnotach Chrześciańskich, gaśnie Religia w sercach młodzi, i psuią się obyczaie: zalecam przeto Rządcom Szkół i ich Nauczycielom, ażeby usiłowali naymocniey wpaiać w młode umysły i serca przywiązanie do Religii Chrześciańskiey, sposobienie się do użyteczności społeczeństwa, przez gruntowną naukę moralną, nie na samych maxymach rozumu częstokroć mylnego, ale na naymocnieyszych prawidłach Religii Chrześciańskiey wspartą, aby przyuczali młodź do odprawowania nabożeństwa i praktyk Religii w czasach przepisanych: przykład samych Rządców Szkoł i Nauczycielów w bogoboyności i obyczaiach, będzie naypewnieyszym przekonaniem o tych prawdach dla Uczniów. Jeżeli bowiem duch szkodliwych nowości przeciwnych wierze i czystym obyczaiom, bądź przez gorszące pisma, bądź przez skażony sposób myślenia opanuie samychże Nauczycielów, trudno iest, aby przy codziennym ob-

cowaniu z niemi nie wkradł się do miękkich serc młodzieży, przyimuiących wszelkie pierwsze wrażenia. Dla zapobieżenia więc tey moralney zarazie, przełożeni nad Szkołami, pod których mieyscową władzą Nauczyciele Szkół z przyzwoitą subordynacyą zostawać powinni, a osoby od JJ. WW. XX. Biskupów wyznaczone przy wizycie Szkół *respectivè* każdey Dyece yi, badać się szczególniey o ten ważny punkt edukacyi maią; znalazłszy zaś w tey mierze iakie zdrożności, ostrzedz natychmiast nieomieszkaią, i każdey wizyty swoiey Rapporta, tak dla ułatwienia Szkół publicznych potrzeb, iako też i utrzymania należytego w tychże porządku, ieden exemplarz JJ. WW. XX. Biskupom, drugi do mnie przesyłać będą. Dan w Warszawie dnia 25. miesiąca Czerwca 1795. roku.

(L. S.) Buxhewden.

z *Warszawy*.

Piszą z Berlina pod datą dnia 20. Czerwca. Ze Król Jmć Pruski dnia 18. t. m. z Potzdamu tam przybył, i u Następcy Tronu iadł obiad. Nastąpiło tegoż dnia w Zamku *Bellevue* zaślubienie Xiężniczki Ludwiki Córki Xcia Ferdynanda z Xięciem Antonim *Radziwiłłem* Woiewodzicem Wileńskim, którego tam są przytomni Rodzice. Ta familia od dawnych iuż czasów przez dwa związki małżeńskie Xiążąt Radziwiłłów z Domem Brandeburskim była połączona, a poźniey skoiarzyła się (iak wiadomo) z naydystyngwowańszemi w Niemczech Domami. Pamięć trwa dotąd niewygasła o Xiążętach Neuburskich, i wniesieniu w posagu do Brandeburskiego Domu Miasteczka *Serei* z Włością w Trockim Wdztwie, tudzież *Taurogow* na Zmudzi sytuowanych.

Po tych ślubowinach Król Jegomość młodemu Xiążęciu Antoniemu konserował Order Orła Czerwonego.

Miniſtrowi zaś prywatnemu Stanu Baronowi *de Hardenberg* niedawno z Bayrei tu przybyłemu, Order Czarnego ieſt konferowany Orła.

Z Berlina Profeſsor Anatomii zoſtał na podobnyż urząd wezwany do Akademii nauk w Peterzburgu z pensyą 2500. rubli które przyiął.

Za pozwoleniem Krola Jmci Naſtępca Tronu i Xiąże Pruſki Ludwik z swemi żonami, iako też młodzi Xiążęta Henryk i Wilhelm d. 10. t. m. udali się do Potzdamu dla widzenia parady wracaiącey się Gwardyi. Dnia 11. Xiążęta spotkali piękne korpus woyſka w *Baumgartenbrück*, i dali Officerom w Zamku Potzdamſkim wspaniałą ucztę.

Generał Leytnant *Fawrat* obieżdża teraz kordon w Południowych Pruſsach. — Miniſter Państwa Hrabia *Hoym* z Wrocławia przybył do Poznania.

Akademia Krolewſka nauk w Berlinie, wyznaczyła 4. nadgrody po 100. naymniey talarów wynoszące dla tych, ktorzyby naylepiey w allegorycznych opisach, z pokoiu zawartego uszczęśliwienie w powszechności na cały narod ludzki wypływaiące wyrazili.

Ze Lwowa d. 4. Czerwca. Zniwa nadzieie w tym kraiu wszędzie są arcy dobre. Podług doniesienia z Opatowa w Sandomirſkim od dnia 26. Maia nieprzeſtaią Prusacy tak w Sandomirſkim, iako i Krakowſkim okopywać się, i iuż 4. Baterye usypali. Gdy sie ich pytano o przyczynę, odpowiedzieć mieli, iż to czynią dla przeszkodzenia dezercyi. Jak się dowiaduiemy dwa Regimenta Kawaleryi są w marszu dla wzmocnienia woyſka Pruſkiego w Krakowſkim. Owszem rozchodzi się pogłoſka, iż wszyſtkie od *Renu* powracaiące Regimenta Sląſkie maszeruią ku Polszczę, a Xiąże

Hohenlohe będzie miał naywyższą kommendę nad woyſkiem Pruſkim.

A N G L I A.

Z Londynu d. 6. Czerwca. Obchodzony tu był uroczyście dzień 4. tego miesiąca rodzin Królewſkich, który 58. Rok wieku swego zaczął. Wieczorem była illuminacya, pod czas którey gdy ſię wielka burza wszczęła, prędko-wierni pamiętaiąc na Proroctwo *Brothersa*, który przepowiadał, iż dnia 4. Czerwca wielkie nieszczęście zwali się na Londyn, sądzili to być iuż znakiem przepowiedzanym nieochybnego iego proroctwa, lecz ſkończyła się cała trwoga na tym, że deszcz mały pruszył, iednak miłośnicy wieszczbiarſtwa posunęli swą boiaźń do ukrytych iakichści zaburzenia sprężyn, które mówili tym większym Anglii niebeśpieczeńſtwem grożą, im bardziey nieoſtrożność zabeśpieczona dowierza zdradzie. Jakoż powiększyło się tychże zalęknienie nowym tegoż dnia przypadkiem, gdy Zegar na Kościele S. Pawła w iedney godzinie 10. razy wybił trzy kwadranse.

Z *Vendée* i *Bretanii* doszłe tu wiadomości przyczyną są niemałego zaſtanowienia się. W traktacie od Royaliſtow tamecznych zawartym nie ma wzmianki żadney ani o poddaniu się, ani o połączeniu z Fancuzką Rzpltą. Zdaie się, iakoby Vendeiści osobny uformować chcieli Narod, w zamia-

rze neutralności zbroyney, która swoim własnym sposobem rządzić się zamyśla.

Roztrząsaią tu niektórzy tayne artykuły z strony Francuzkiey Rzpltey zawartego Traktatu z Szouanami i mieszkańcami *Vendée*. Mówią, iż w 10tym artykule wyrażono iest, że siła zbroyna od 100,0000. pod imieniem Terrytoryalney Gwardyi utrzymywać się ma, którą wprawdzie Rząd ma opłacać, ale iednak Republikańskiego uniformu nosić nie będzie. W 11stym, że Vendeyczycy żadnemu co do wewnętrznych układow Rzpltey podlegać nie będą. W 12stym, iż nigdzie Municypalność pod żadnym pretextem nie ma być ustanowiona.

FRANCYA.

Z Paryża dnia 7. Czerwca.

Z przeszłych Nauczycielow szkoły Normalney w Paryżu całym pełno żartow. Nie tak oni prawdziwych nauk dawać lekcye chcieli, iako światu okazać, że są osobliwszemi co do chimerycznych wynalazkow. Tak Bernardyn de St Pierre nauczał, iż 12. harmonii postrzegł w naturze. Mówił, iż te wszystkie pryncypalne siedlisko w iego miały głowie, ale żadney nie obiawił, bo pod sekretem kommunikowała mu natura swoie taiemnice. Sicard analizował wszystkie alfabetu litery, przeklinał niewarte wrzedzie uczciwych mieścić się liter nayszkaradnieysze Q. zatym na wygnanie tego wyrodka skazał, a obywatelstwo przyznać doradzał literze Angielskiey W. i drugiey Greckiey Phi. Garat lekcye dawał u

czniom swoim o szóstym zmysle. Sam tylko la Harpe daleki był od takich dziwactw. Przeto mówią Epigrammatyści w Paryżu, że la Harpe nie umiał być rewolucyinym nauczycielem.

A to czy nieśmieszna? co ieden z Paryżkich Zurnalistow pisze, iż wielki procesß między Decadi i Niedzielą zakończony został. Nie tak, iako Röderer fałszywy Prorok zapowiedział, iakoby Decadi pożarła Niedzielę, ale i owszem Niedziela zagrzebła nowo dzień urodzony Decadi. Wszystkie więc sklepy pozamykane były zawczora, a ostatni dekret Konwencyi od wszystkich był wielbiony, bądź Katolikow, bądź nie.

DONIESIENIA.

Podaie się do wiadomości, iż gdy do P. *Nahke* w tuteyszym Magazynie Porcelany Saskiey, wielka znowu par ya świeżych Wod Mineralnych nadeszła, a przeto dawnieyszą ich cenę aż do ostatniego miesiąca Sierpnia roku bieżącego 1795. w następuiący sposób za pomierną cenę zmnieysza, iako to:

Butelka wody gorzkiey *Seydszyckiey* po zł: 5.
— — — — — *Pyrmontskiey* po — 6.
— — — — — *Egerskiey* — — 5.
— — — — — *Selcerskiey* — — 4.
— — — — — *Alt-Wasser* zwaney 5.

Po upłynionym zaś czasie od ostatniego miesiąca Sierpnia wyżey wyrażone Wody, nieinaczey iak tylko znowu za dawną ich cenę przedawane będą, to iest Butelka wody gorzkiey Seydszyckiey po zł: 6. Pyrmontska po zł: 8. Egerska po zł: 6. Selcerska po zł: 5. Alt-Wasser po zł: 6.

Praktyka Lekarſka żyiących teraz Doktorów wychodzić będzie z druku w Drukarni *Korrespondenta* Warszawſkiego, zaczynaiąc od miesiąca Lipca roku teraźnieyszego, co tydzień po arkuszu 1. wyidzie zatym do nowego roku arkuszy 25. Arkusz 1wszy iako zaymuiący Prospekt i Regeſtr materyi w tym Pismie zawierać się maiących, rozdawać się będzie darmo w teyże Drukarni i przy Korrespondencie, dalsze zaś 24. arkusze kosztować będą przez Prenumeratę po gr: 10. Prenumerata więc aż do Nowego Roku za te 25. arkusży uczyni złot: 8. — Adres *do Edytora Praktyki Lekarſkiey* w Warszawie w Drukarni Korrespondenta — Liczba exemplarzy takowey Praktyki nie wielka będzie drukowana, kto zapoźni Prenumeraty, może potym oney niedoſtanie.

W teyże Drukarni od miesiąca Lipca roku teraźnieyszego do Nowego Roku, wychodzić będzie *Summaryusz Metryk Litewſkich*, dotąd ieszcze niedrukowany, a bardzo potrzebny, mianowicie teraz, gdy kwerenda byłaby i trudna, i kosztowna, a czasem i o rzecz mniey potrzebną, Summaryusz zaś ten pokaże, co ieſt komu potrzebnego lub nie, a zatym czy warto kosztu na kwerendę, i w którey księdze tych Metryk co znayduie się. — Takowy Summaryusz wychodzić będzie z druku na prenumeratę, co tydzień po 1. arkuszu, wyidzie zatym onego do Nowego Roku arkuszy 24. arkusz po gr: 10. rachuiąc, wyniesie Prenumerata złot: 8. Liczba exempiarzy takowego Summaryuszu niewielka będzie drukowana, kto zapoźni Prenumeraty, może potym niedoſtanie: Adres *do Edytora Summaryuszu Metryk Litewſkich*, w Warszawie w Drukarni Korrespondenta.

W Proboſtwie Panny Maryi na Nowym Mieście znayduią się Pokoie do naięcia, ze Stayniami, Wozowniami, Kuchnią, i wszelkiemi wygodami za przyzwoitą cenę.